

ปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างราชอาณาจักรลาวกับสหภาพโซเวียตในทศวรรษ 1950

นาง วิลาวรรณ สายวังเฮอ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-53-2871-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

FACTORS DETERMINING THE RELATIONS BETWEEN THE KINGDOM OF LAOS AND THE U.S.S.R
IN THE 1950'S

Ms. Vilavanh Sayvangheu

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in International Relations

Department of International Relations

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-53- 2871-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างราชอาณาจักรลาวกับสหภาพ
โซเวียตในทศวรรษ 1950

โดย

นาง วิลาวรรณ สายวังเฮอ

สาขาวิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

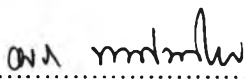
อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู

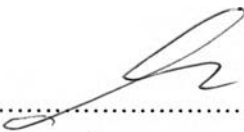
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

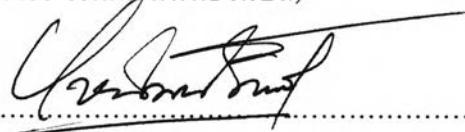
รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยโชค จุลศิริวงศ์

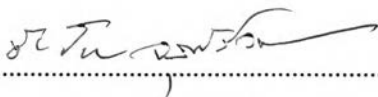
คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

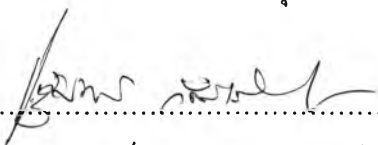

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ วรศักดิ์ มหัทธโนบล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยโชค จุลศิริวงศ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประทุมพร วัชรเสถียร)

วิทยารณ สายวังเฮอ: ปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างราชอาณาจักรลาวกับสหภาพโซเวียตในทศวรรษ 1950 (FACTORS DETERMINING THE RELATIONS BETWEEN THE KINGDOM OF LAOS AND THE U.S.S.R IN THE 1950'S) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์ 115 หน้า. ISBN 974- 53- 2871- 5.

วิทยานิพนธ์ นี้ มีวัตถุประสงค์ ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างราชอาณาจักรลาวกับสหภาพโซเวียตในทศวรรษ 1950 โดยได้ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยทั้งภายในและภายนอกของราชอาณาจักรลาวมาวิเคราะห์ให้เห็นปัจจัยนำไปสู่การกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างราชอาณาจักรลาวกับสหภาพโซเวียต

ในการศึกษาที่ผู้วิจัยได้นำเอากรอบความคิดทางการเมืองแบบเกี่ยวพันและความคิดจักรวรรดินิยม-อาณานิคมมาช่วยในการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างราชอาณาจักรลาวกับสหภาพโซเวียต เนื่องจากผู้วิจัยมองว่า ขบวนการดำเนินนโยบายต่างประเทศของประเทศใด ๆ ก็ตามย่อมเป็นผลมาจากการเกี่ยวพันระหว่างปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก

จากการศึกษาปัจจัยภายนอกของราชอาณาจักรลาวพบว่า การกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างราชอาณาจักรลาวกับสหภาพโซเวียตในทศวรรษ 1950 เป็นผลมาจากปัจจัยต่อไปนี้ คือ ประวัติศาสตร์การปกครองลาวของฝรั่งเศส สภาวะสงครามเย็นภายใต้แกนนำของสหรัฐอเมริกา และ นโยบายต่างประเทศของสหภาพโซเวียต นโยบายต่างประเทศของสาธารณรัฐประชาชนจีน และนโยบายต่างประเทศของเวียดนามเหนือต่อราชอาณาจักรลาว

ส่วนการศึกษาปัจจัยภายในของราชอาณาจักรลาวพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างราชอาณาจักรลาวกับสหภาพโซเวียตได้แก่ สถานการณ์ทางการเมืองภายในของลาวที่ไม่มีความสงบและสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำของลาว ซึ่งทำให้ผู้นำลาวต้องได้ปรับนโยบายเพื่อจะได้รับความช่วยเหลือจากบรรดาประเทศที่ฝักใฝ่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ เพื่อมาแก้ไขสถานการณ์การเมืองและมาพัฒนาประเทศของตนให้มีความเจริญก้าวหน้า

ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ปีการศึกษา 2548

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

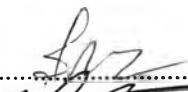
4681187724 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

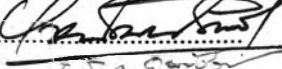
KEY WORD: FACTORS/RELATIONS/THE KINGDOM OF LAOS/THE U.S.S.R/1950's

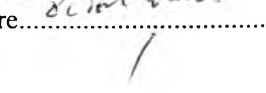
VILAVANH SAYVANGHEU: FACTORS DETERMINING THE RELATIONS BETWEEN THE KINGDOM OF LAOS AND THE U.S.S.R IN THE 1950's. THESIS ADVISOR: ASSOC. Prof. CHAIWAT KHAMCHOO Ph.D. THESIS CO-ADVISOR : ASSOC. Prof. CHAYACHOKE CHULASIRIWONGS Ph.D. 115 pp. ISBN 974-53-2871-5.

The objective of this thesis is to examine factors instrumental in determining relations between the Kingdom of Laos and the U.S.S.R in the 1950's. It analyses the internal and external factors of the Kingdom of Laos that influenced its relations with the U.S.S.R

Employing the concepts of "linkage politics" and "colonial imperialism", this study found that Laos's decision to establish ties with the Soviet Union was based on several external factors, including the French-colonialism in Laos, the bi-polarity during the Cold War in which Laos sided with the United States, the foreign policies of the Soviet Union, China and North Vietnam toward the Kingdom of Laos. It also found that the Kingdom of Laos's internal political and economic factors forced its leaders to open door to the Socialist countries such as the U.S.S.R for economic and military assistances in order to cope with the country's problems .

Department of International Relations ..... Student's signature.....

Field of study International Relations..... Advisor's signature.....

Academic year 2005 ..... Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างราชอาณาจักรลาวกับสหภาพโซเวียตในทศวรรษ 1950” นี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยโชค จุลศิริวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และ อาจารย์ วรศักดิ์ มัทธโนบล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้แนวทาง ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ให้คำปรึกษาและเอาใจใส่ ตลอดจนสละเวลาให้แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี รวมทั้ง รองศาสตราจารย์ ประทุมพร วัชรเสถียร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ ชูมาก กรรมการสอบ โครงร่างวิทยานิพนธ์ ผู้ที่ได้ให้คำแนะนำ และ ข้อความเห็นต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ในเบื้องต้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณานี้เป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทุกท่าน ที่ได้กรุณา ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัยในขณะศึกษาในสถาบันแห่งนี้ ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่คณะรัฐศาสตร์ที่อำนวยความสะดวกในการหาข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์และทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนสามารถดำเนินการวิจัยให้สำเร็จไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา สามีและเพื่อน ๆ ผู้ที่ได้ให้กำลังใจและคอยให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอดระยะที่ศึกษาและทำวิทยานิพนธ์นี้ด้วย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและสภาพปัญหา.....	1
1.2 สำนวจวรรณกรรมเกี่ยวกับประเด็นการศึกษา.....	6
1.3 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	6
1.4 สมมติฐาน.....	7
1.5 ขอบเขตในการศึกษา.....	7
1.6 กรอบความคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	7
1.7 วิธีการศึกษา.....	14
1.8 วิธีนำเสนอ.....	15
1.9 ผลประโยชน์ที่ได้จากการศึกษา.....	16

บทที่ 2 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของลาวต่อ

สหภาพโซเวียตในทศวรรษ 1950.....	17
2.1 ประวัติศาสตร์การปกครองลาวของฝรั่งเศส.....	17
2.1.1 การเข้ายึดครองลาวของฝรั่งเศส.....	17
2.1.2 การปฏิรูปการเมืองและการปกครองลาวของฝรั่งเศส.....	18
2.1.3 นโยบายทางด้านเศรษฐกิจของฝรั่งเศสต่อลาว.....	22
2.1.3.1 การชูcriดแรงงานคนลาวและชูcriดเศรษฐกิจของลาว.....	22
2.1.3.2 นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของฝรั่งเศสในลาว.....	25
2.1.4 ผลกระทบของวัฒนธรรมตะวันตกต่อสังคมลาว.....	26
2.1.5 การต่อต้านฝรั่งเศสของประชาชนลาวเผ่าต่าง ๆ.....	27
2.2 สภาวะสงครามเย็นภายใต้แกนนำของสหรัฐอเมริกา.....	29
2.2.1 สาเหตุที่นำไปสู่สงครามเย็น.....	29

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างสหภาพโซเวียตและสหรัฐอเมริกาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2.....	35
2.2.3 นโยบายต่างประเทศและการดำเนินการของสหรัฐอเมริกาในการกำจัดอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ในเอเชีย.....	40
2.3 นโยบายต่างประเทศของสหภาพโซเวียตต่อประเทศในเอเชียและลาว.....	44
2.3.1 นโยบายต่างประเทศของสหภาพโซเวียตต่อประเทศโลกที่สามในเอเชีย.....	44
2.3.2 นโยบายต่างประเทศของสหภาพโซเวียตต่อลาวในทศวรรษ 1950.....	48
2.4 นโยบายต่างประเทศของจีนต่อลาว (ค.ศ. 1950-1960).....	49
2.5 นโยบายต่างประเทศของเวียดนามต่อลาว (ค.ศ. 1945-1960).....	52
บทที่ 3 สภาพการณ์ภายในของลาวหลังสงครามโลกครั้งที่ 2.....	60
3.1 การเมืองภายในของลาวระยะปี ค.ศ. 1945-1960.....	60
3.1.1 การกำเนิดแนว “ลาวอิสระ”.....	60
3.1.2 การกลับมาใช้อำนาจใหม่ของฝรั่งเศสในลาวปี ค.ศ. 1946-1954.....	63
3.1.3 ความตกลงเจนีวาว่าด้วยการยุติรบในลาวปี ค.ศ. 1954.....	65
3.1.4 ปัญหาการเมืองภายในลาวภายหลังความตกลงยุติยิงในลาว.....	66
3.2 ปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจในลาว.....	73
3.3 นโยบายต่างประเทศของลาวในช่วงระยะ ค.ศ. 1945-1960.....	77
3.3.1 นโยบายต่างประเทศของลาวช่วง ปี ค.ศ. 1945-1954.....	78
3.3.2 นโยบายต่างประเทศของลาวช่วงปี ค.ศ. 1954-1960.....	81
3.3.3 การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างลาวกับสหภาพโซเวียต.....	88
บทที่ 4 บทสรุป.....	95
รายการอ้างอิง.....	104
ภาคผนวก.....	110
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	115